

Pierre Lureau: JEDNO NEPRIRODNO PROŠIRENJE
ZAJEDNIČKE AVARIJE: KLAUZULA O NEODJELJIVANJU /Une extension anormale de l'avarie
commune: la clause de non-séparation/ DMF
1963, 515-522

Pisac u ovom članku podvrgava kritici takozvanu "klauzulu o neodjeljivanju" /Non-Separation Clause, Convention de non-séparation/. Ova klauzula uobičajava se ugovarati osobito s američkim brodarima. Radi se o slijedećem:

Prema Pravilu F Jorško-Anverških pravila od 1950. svaki izvanredni trošak, učinjen mjesto koga drugog troška koji bi bio priznat kao zajednička avarija, smatrat će se zajedničkom avarijom. Ovo Pravilo redovito dolazi do primjene kad se teret, radi avarije broda u kojem je bio ukrcan, prekrca na drugi brod. Načelo je, prema piscu, rezultat suvremenih uvjeta plovidbe. Prije je bilo veoma teško u usputnoj luci, u koju bi se sklonio oštećeni brod, naći drugi brod za prekrcaj tereta i završetak putovanja. Ovlaštenik tereta bio je obično prisiljen čekati dok se oštećeni brod popravi. Danas se pak veoma lako može naći drugi brod u koji će se prekrcati teret, pa se, u vezi s tim, pojavilo i pitanje snasnanja troškova za zadržavanje i popravak oštećenog broda, te za vozarinu za nastavak putovanja drugim brodom. Bitno pravno pitanje je ovo: za snasnanje troškova po načelima zajedničke avarije nužno je, među ostalim, i to da brod i teret budu u materijalnoj vezi, tj. da teret bude ukrcan na brod, odnosno da se nalazi u detenciji broдача. Kad teret nastavi putovanje drugim brodom, ta se veza prekida, pa nestaje jednoga od preduvjeta za snasnanje troškova za zadržavanje oštećenog broda u usputnoj luci. Drugim riječima: kad teret otputuje drugim brodom, njegov ovlaštenik nije više dužan snositi troškove zadržavanja broda u kojem je do tada teret bio ukrcan. To proizlazi, kaže pisac, i prema Pravilima Xc i XIb Jorško-Anverških pravila. Brođari nameću strankama ugovaranje gore navedene klauzule o neodjeljivanju, prema kojoj ovlaštenik tereta učestvuje u troškovima zadržavanja broda koji su nastali nakon prekrcaja tereta u drugi brod, i to pod istim uvjetima kao da je teret ostao na oštećenom brodu. Načelno je klauzula opravdana, jer ovlaštenik tereta ima koristi od toga što mu je teret prije otišao. Pisac se pak obara na sve jače ispoljeno nastojanje da se ova klauzula sve više širi. To se, prema njemu, naročito odnosi na američku klauzulu koja odprilike glasi: "Ugovoreno je da pravo broдача i/ili naručitelja da iz zajedničke avarije nadoknade troškove plaća i prehrane posade, goriva, drugog potrošnog materijala itd., te ostalih izdataka koji imaju značaj zajedničke avarije, za vrijeme zadržavanja broda, neće biti okrnjeno zbog toga što je teret otišao drugim brodom; isto je tako ugovoreno da će i naknadni troškovi koje

buđu imali brođari i/ili naručitelji, radi prekrcaja, takodjer biti prepušteni u zajedničku avariju, s tim da ne mogu premasiti troškove zajedničke avarije, koji su uštedjeni prekrcajem tereta". Stilizacija ove klauzule, kako pisac misli, nije jasna i podvrgnuta je kritici. Mišljenja je da je potpuno preokrenula načelo izraženo u Pravilu Xd, tj. da se troškovi izdržavanja broda za vrijeme popravka računaju u zajedničku avariju samo onda ako od toga zadržavanja imaju koristi i ovlaštenici tereta. Među ostalim prigovorima koje navodi pisac ističe se i taj da nije važno zbog kojih razloga je teret nastavio putovanje, što je u opreci s Pravilima Xc i XIb. Postoji mogućnost da brođar iskorišćuje ovo svoje pravo na štetu ovlaštenika tereta, jer može sam po svojoj volji odlučivati, čuvajući pravo na učestvovanje u zajedničkoj avariji za troškove zadržavanja broda, da teret prekrca na drugi brod bez obzira da li je to korisno i protivnoj stranici. Klauzula o ograničenju visine snasanja troškova, prema načelima zajedničke avarije, nije u mogućnosti, kako pisac misli, otклонiti ovu opasnost.

B.J.